

Elnöki megnyitó

Elhangzott a Magyarhoni Földtani Társulat (2025. 04. 08.) közgyűlésén

Kedves Tagtársak, tisztelt Közgyűlés!

Mindazok, akik figyelemmel követték a Társulat vezetőségének munkáját, az elmúlt években egy tudatosan felépített folyamat tanúi lehettek. Ezt a tevékenységet a megelőző éveket értékelő elnöki beszédeimben rendre a fundamentumok, a Társulat működési alapjainak megerősítéseként, megújításaként mutattam be. Meggyőződésem, hogy ezek azok az alapok, melyek a jelenkor társadalmi kihívásaira válaszolni képes, modern, szakmai civil szervezet felépítményét képesek megtartani. A folyamat a nevezetes banki csalás okán a biztonságos pénzügyi környezet megteremtésével kezdődött, majd tavaly zárult a honlap (és ezzel összefüggésben a teljes informatikai háttér) átalakításával. Ennek látványos eredményét mindenki tapasztalhatta, ha máshol esetleg nem is, a megújult formájú és gazdagabb tartalmú hírlevelek alapján bizonyosan.

Az elmúlt évek szisztematikus munkája eredményeként arról számolhatok be a közgyűlésnek, hogy mára az alapok modernizálásának folyamatában csupán két lényegi lépés maradt vissza. Ezek az egymásra épülő, de egymással szükségképpen koherens szemléleti és jogi egységet alkotó alapszabály és ügyrend. A Társulat honlapján bárki által megtalálható, jelenleg hatályos alapszabályunk még nincs 10 éves. Indokolt tehát a kérdés: miért kell máris megújítani? Valóban elavult röpke kilenc esztendő alatt?

Ahhoz, hogy erre a kérdésre választ adhassunk, próbáljuk elgondolni, hogy mi fogja jellemezni azt a rohamosan változó társadalmi környezetet, aminek a kérdéseire egy szakmai közösségnek választ kell adnia – feltéve persze, hogy ez a közösség valóban aktív szereplője kíván maradni a társadalmi párbeszédnek. Bár geológusként szívesebben bolyongunk a távoli múltban, tegyük egy kirándulást a közeli jövőbe! Nyilvánvaló, hogy a következő évtizedben tovább fokozódik a már ma is mindent átható digitalizáció; meghatározó lesz a mesterséges intelligencia jelenléte a napi szakmai gyakorlatban, így valószínűleg a Társulat életében is. Olvasmányélmények, kollégákkal folytatott beszélgetések és az AI-jal végzett izgalmas kérdezz-felelek alapján röviden vázoló az a víziót, ami tetszik vagy nem tetszik, tényleg közel állhat a reálishoz. Azt gondolom, hogy az alapszabályunkon elvégzendő ráncfelvarrás fő feladata az lesz, hogy minden fölösleges megkötéstől mentes utat biztosítson a ma még csak sejtett jövő felé.

Mert bizony, a jelenlegi keretrendszer tele van örökölt, időnként bosszantó, máskor huncut összekacsintásra sarkalló, mesterséges akadályokkal. Belegondolt bárki, hogy az a keszthelyi kolléga, aki történetesen a Keszthelyi-hegység környékét kutatja, szükségképpen a Dél-Dunántúli Területi Szervezethez kell tartozzon, minthogy lakóhelye Zala megyében van? Igen, a hovartozás alapja jelenleg deklaráltan a megerendszer. Van ennek logikus oka, vagy kizárólag a központilag mindent meghatározás kényszere és albiztonsága a magyarázat? Mennyi esélye van a Társulathoz csatlakoznia annak a lelkes, földrajz-kémia szakos tanárnak, aki – a Földtudományi Forgatagon szerzett tapasztalatai alapján – egyszerűen részt kíván venni az üléseinken pusztán azért, hogy szakmailag hitelesebb órákat tarthasson? A csatlakozáshoz elvben két ajánlóra van szüksége. Miért? Pusztán azért, hogy az elefántcsonttoronyba csak a beavatottak juthassanak be? A példák napestig sorolhatók – és egy irányba mutatnak.

Gyönyörű volt a kezdet, amikor a hazáért, a haza földjéért, a frissen fejlődésnek indult szakmánkért felelősséget vállaló kiválóságok megalapították a Magyarhoni Földtani Társulatot. És büszkén valljuk sajátunknak a következő sok-sok évtized eredményeit, kudarcait, történetét is. De nem kérdés, hogy a kezdeti elitklublogika reliktumait máig cipelő, zárt társulati modell mára fenntarthatatlanná vált. Helyét az összes megőrzendő érték óvó vigyázása mellett egy sokkal nyitottabb, interdiszciplináris és a hálózati logikán alapuló közösségi működési módnak kell átvennie. Ez a nyitottság nem csupán belső igényünk, hanem elemi érdekünk is: elkötelezett európaiként látnunk kell, hogy szakmánk jövője az Európai Kutatási Térség szerves részeként a határokon átnyúló, közös projektekben és a tudás szabad áramlásában rejlik. A hálózatosodás lényege a hierarchikus struktúrák minél teljesebb lebontása, a közösségi tudás mint legfontosabb érték maximalizálása mellett. Egy ilyen rendszerben az információ nem felülről lefelé, hanem horizontálisan, a tagok, illetve tagscsoportok között áramlik. A jelenlegi szakosztályok, területi szervezetek természetesen ennek a hálóznak a már létező, logikus kiinduló csomópontjai. De lehetővé kell tennünk, hogy a merev szakosztályi struktúra helyét a hálózati logika mentén, adott problémára dinamikusan önszerveződő munkacsoportok vegyék át. Mélyen hiszek abban, hogy nem kell, sőt, nem szabad a tagok helyett kitalálni, meghatározni, hogy mi a jó nekik. Ugyan, miért

ne lehetne hidrogeológia-, geotermia- vagy akár borgeológia-csoportja a Társulatnak? És ha meg akar alakulni, azt miért kellene felülről szervezni?

A digitalizáció persze tovább fogja erősíteni a digitális terek kiemelt szerepét a tudáscserében. Meg kell tanulnunk nem negatív érzellemmel viszonyulni a virtuális találkozókhoz, konferenciákhoz és egyéb hibrid eseményekhez, sőt ezek minél egyértelműbb keretrendszerét kell az alapszabály szintjén biztosítanunk. A hálózatként szervezendő, nyitott Társulatban természetes helye lesz a társadalom érdeklődő civil szereplőinek, esélyt adva a tudománynak a belé vetett közbizalom helyreállításáért zajló folyamatos küzdelemben. Nem kérdés, hogy ebben a küzdelemben jelenleg veszésre állunk; mindenki gondoljon egy pillanatra kedvenc geo-álhírére a borsösnyei aranytól a Szarvas környéki földrengésekig.

A Társulat vezetőinek szerepe ebben a rendszerben a strukturált folyamatirányítás, a platform és a moderáció biztosítása. Platform, ahol az akadémiai kutatók, az állami szféra, a magánszektor szereplői, valamint a társadalom nem szakmai érdeklődő tagjai problémaorientáltan, dinamikus környezetben oszthatják meg egymással szakmai tapasztalataikat és tudásukat. Ez az a platform, ami a jelenleginél sikeresebben segíti a szakirányú egyetemi hallgatókat és a fiatal pályakezdőket a szakmai hálózatba való beilleszkedésben. A jövő társulata olyan hálózat kell legyen, ahová érdemes tartozni.

Tudom, hogy az előttünk álló feladat nem egy lépéses sakkfeladvány. Kérem a tisztelt tagságot, hogy ma tegyünk meg a következő lépést. A pénzügyi biztonság, majd az informatikai eszközrendszer megújítását követően jussunk el a legfontosabbig, a szakmai közösségi működés szabályrendszerének kritikus újragondolásáig! Modernizáljuk az alapszabályt úgy, hogy néhány év múlva, ezen évek minden tapasztalatával a kezünkben meg tudjuk lépni a következőket is egy új, a hagyományait ismerő, tisztelő, ugyanakkor a változó világ kihívásaira dinamikusán válaszolni képes Magyarhoni Földtani Társulat felé!

Jó szerencsét!

M. TÓTH Tivadar
a MFT elnöke